

Οι ΗΠΑ αναζητούν τρόπους για τη βελτίωση των σχέσεων με την Τουρκία

Του **ΘΑΝΑΣΗ Κ. ΤΣΙΤΣΑ**
Ανταπόκριση, Νέα Υόρκη

■ **Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ** διπλωματία, λίγο πριν εκπνεύσει η θητεία της κυβέρνησης Μπάιντεν, εργάζεται παρασκηνιακά, διερευνώντας κάθε πιθανότητα για να δει αν μπορεί να ξαναχτίσει μια ουσιαστική σχέση με την Αγκυρα. Αυτό βασίζεται στην εμμονή της γραφειοκρατίας του Στέιτ Ντιπάρτμεντ ότι η Τουρκία μπορεί να διορθώσει τις ατυχίες της εξωτερικής της πολιτικής και, υπό τις κατάλληλες συνθήκες, να επανέλθει ως ένα ισχυρό μέλος της ευρωπαϊκής και διατλαντικής κοινότητας ασφαλείας.

Οι ΗΠΑ μπορεί να χαρακτηρίζουν την Τουρκία ως σύμμαχο από διπλωματική ευγένεια, αλλά η πλήρης έκφραση αντιαμερικανισμού εκ μέρους του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο εναγκαλισμός με τη Χαμάς, η προθυμία να εκβιάσει το ΝΑΤΟ για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας, οι προσπάθειες να βοηθήσει τη Ρωσία να αποφύγει τις κυρώσεις, αλλά και η υλικοτεχνική υποστήριξη στο Ισλαμικό Κράτος, είναι λόγοι που θα έπρεπε να αποκλείουν την Τουρκία από την παραλαβή των F-16, πόσο μάλλον του μαχητικού αεροσκάφους F-35 νέας γενιάς.

Πρωτοβουλία

Πριν αποχωρήσει από τη θέση του, ο Αμερικανός πρέσβης στην Αγκυρα, **Τζεφ Φλέικ**, ηγήθηκε της πρωτοβουλίας για τη βελτίωση των σχέσεων Τουρκίας - ΗΠΑ. Για τις παρασκηνιακές ενέργειες του Στέιτ Ντιπάρτμεντ έχουν γνώση και ανώτατα στελέχη του Κογκρέσου. Ρεπουμπλικανοί και Δημοκρατικοί εμφανίζονται στην παρούσα συγκυρία ανοιχτοί

Το παρασκηνιακό παζάρι λίγους μήνες πριν αποχωρήσει ο Μπάιντεν από την Προεδρία και οι όροι που βάζει στην Αγκυρα το Κογκρέσο

στις προτάσεις του Τούρκου Προέδρου για βελτίωση των σχέσεων με τις ΗΠΑ, επικειρώνοντας να απομακρύνουν την Αγκυρα από τους στρατιωτικούς δεσμούς με τον Ρώσο Πρόεδρο **Βλαντιμίρ Πούτιν**. Μετά την προμήθεια των ρωσικών πυραύλων S-400, η Τουρκία αποκλείστηκε από το πρόγραμμα των μαχητικών F-35. Τώρα, η κυβέρνηση Μπάιντεν φαίνεται να επιδιώκει μια λύση, βάσει της οποίας η Τουρκία θα συμφωνήσει να μεταφέρει τους S-400 υπό τον έλεγχο των ΗΠΑ ή θα επιτρέψει την πρόσβαση των Αμερικανών στα συστήματα, σε αντάλλαγμα για την επαναφορά της στο πρόγραμμα των F-35. Αυτό όμως απαιτεί και την έγκριση των τεσσάρων κορυφαίων μελών του Κογκρέσου στις Επιτροπές Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής και της Γερουσίας. Ολοι πάντως εμφανίστηκαν ανοιχτοί και αισιόδοξοι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Ο γερουσιαστής **Μάικλ ΜακΚολ**, πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής, σε δηλώσεις του στο ιστότοπο The Hill, είπε ότι έχει ακούσει πως η κυβέρνηση Μπάιντεν προσπαθεί να συμφωνήσει με την Τουρκία για να την επαναφέρει στο πρόγραμμα των F-35, αλλά προσέθεσε ότι «εξαρτάται από το τι κάνει η Τουρκία σε αντάλλαγμα γ' αυτό. Και δεν μπορώ να καταλάβω τι είναι αυτό». Σημείωσε πως ο Ερντογάν έχει επιδείξει ικανότητα στις σκληρές διαπραγματεύσεις - όπως έδειξε στην επικύρωση της

ένταξης της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ, με αντάλλαγμα την παράδοση των μαχητικών αεροσκαφών F-16 από τις ΗΠΑ. «Εξαρτάται από το πόσο καλά συνεργάζονται με το ΝΑΤΟ και από το τι άλλο κάνουν. Είναι ένας καλός τρόπος για να τους παρακινήσουμε και δεν θέλουμε να τους δούμε να τα αγοράζουν από άλλες χώρες όπως η

Ρωσία», είπε ο ΜακΚολ για τα σύγχρονα μαχητικά αεροσκάφη.

Ο γερουσιαστής **Τζιμ Ρις**, υψηλόβαθμο μέλος της επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας, ήταν λιγότερο αισιόδοξος και δήλωσε ότι θα προχωρήσει στην έγκριση της μεταφοράς F-35 εάν η Τουρκία εγκαταλείψει τους S-400. «Πάντα έλεγα ότι η Τουρκία πρέπει να εγκαταλείψει τους S-400. Τελεία. Πώς θα το κάνει, δεν γνωρίζω». Για το Κογκρέσο, η Τουρκία είναι από τους πιο απρόβλεπτους και δύστροπους συμμάχους για τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, όμως ο Ερντογάν έχει αποδείξει την ικανότητα της Αγκυρας να λειτουργεί ως βασικός ενδιάμεσος για το ΝΑΤΟ και τους αντιπάλους του, κάτι που τον καθιστά σημαντικό παράγοντα στη στρατηγική ασφάλεια.

«Αυτή είναι μια συγκυρία, κατά την οποία μπορείτε να νιώσετε κάποια "ορμή" πίσω από τη σχέση», ανέφερε ο γερουσιαστής **Κρις Μέρφι**, μέλος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας που συναντήθηκε με τον Ερντογάν στην Αγκυρα τον Φεβρουάριο μαζί με τη γερουσιαστή **Τζην Σαχίν**. «Προφανώς θα έχουμε πάντα σημεία τριβής, αλλά ελπίζω ότι μπορούμε να βρούμε έναν τρόπο να συνεννοηθούμε καλύτερα όσον αφορά την άμυνα. Τους χρειαζόμαστε για να λύσουν το ζήτημα των S-400 και ελπίζουμε ότι θα μπορέσουμε να σημειώσουμε κάποια πρόοδο».

Η Σαχίν, ανώτερο μέλος των επιτροπών Εξωτερικών Σχέσεων και Αμυνας της Γερουσίας, δήλωσε ότι η συνάντησή τους με τον Ερντογάν ήταν «θετική». «Μιλήσαμε για τις δυνατότητες να δούμε μια καλύτερη σχέση -δεν θέλω να πω αποκατάσταση- μεταξύ ΗΠΑ και Τουρκίας στο μέλλον και προφανώς αυτό είναι ένα από τα ζητήματα που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν», είπε για τους S-400.

Η Σαχίν ανέδειξε επίσης την Ελλάδα ως σημαντικό παράγοντα για τη βελτίωση των σχέσεων των ΗΠΑ με την Τουρκία. Ένα βασικό στοιχείο για να φτάσουν τα F-16 στην Τουρκία με αντάλλαγμα τη συμφωνία της για την ένταξη της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ ήταν η έγκριση της συμμετοχής της Ελλάδας στο πρόγραμμα των F-35 εξασφαλίζοντας στην Αθήνα ένα πλεονέκτημα έναντι της Αγκυρας στους αιθέρες.

Ο **Γκρέγκορι Μικς**, υψηλόβαθμο μέλος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής και μεταξύ εκείνων που θα έπρεπε να υπογράψουν για την προμήθεια των F-35 στην Τουρκία, μίλησε για βελτιωμένες σχέσεις με την Ελλάδα που ανοίγουν το δρόμο για βελτίωση των σχέσεων με την Τουρκία. «Νομίζω από τις συνομιλίες μου με τους συμμάχους και τους φίλους μας στην Ελλάδα ότι αυτή η σχέση είναι καλύτερη απ' ό,τι ήταν στο παρελθόν», δήλωσε.

ΑΤΖΕΝΤΑ

Η διερεύνηση δεν πρόκειται να ξεκινήσει αν οι Τούρκοι επιμένουν στην ατζέντα που βάζουν συνήθως σε αυτή τη συζήτηση, δηλαδή αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, γκρίζες ζώνες και θέματα κυριαρχίας επί νησιών και βραχονησίδων

ότι και οι δύο κυβερνήσεις δουλεύουν ώστε να μην υπάρχουν εντάσεις και κρίσεις. Αυτό, όπως σημείωσε, έχει αποφευχθεί εδώ και 15 μήνες, ενώ «δεν έχουμε παραβιάσεις του ναυτικού χώρου, κάτι που για την Ελλάδα είναι ζωτικό γιατί εδραιώνει τη θέση της ότι οι παραβιάσεις στο παρελθόν ήταν αδικαιολόγητες».

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία του διαλόγου, ο Γ. Γεραπετρίτης είπε ότι η Ελλάδα δεν περιμένει να υποχωρήσει η Τουρκία από τη μια ημέρα στην άλλη, αλλά όταν καθίσουν οι δύο χώρες στο τραπέζι τα πράγματα αλλάζουν. Και εξέφρασε την άποψη ότι «είναι κατάλληλες οι συνθήκες σήμερα γιατί η Ελλάδα έχει ένα διεθνές κεφάλαιο που είναι πιο ισχυρό από ποτέ. Όταν είσαι ισχυρό διπλωματικά, τότε είναι η ώρα να συζητάς για τα δύσκολα και η κυβέρνηση έχει τη βούληση να προχωρήσει στα δύσκολα». Ο υπουργός Εξωτερικών συμπλήρωσε ότι αισθάνεται χρέος απέναντι στις επόμενες γενιές και ότι «πρέπει να καταλάβουμε όλοι πόσο σημαντικό είναι να ελαχιστοποιούμε τους κινδύνους».

Ο Γ. Γεραπετρίτης απάντησε και στην κριτική που δέχεται η κυβέρνηση, μεταξύ άλλων και από τους δύο πρώην πρωθυπουργούς, **Αντώνη Σαμαρά** και **Κώστα Καραμανλή**, ότι αυτή δεν είναι η στιγμή για διαπραγμάτευση με την Τουρκία. «Για κάποιους μπορεί να είναι εθνικά επιζήμιος ο διάλογος με την Τουρκία, είναι σεβαστή η άποψή τους. Αλλά δεν συμφωνούμε εγώ και η κυβέρνηση», είπε ο υπουργός Εξωτερικών.

Οι γερουσιαστές **Μάικλ ΜακΚολ** (αριστερά) και **Τζιμ Ρις**